

TRIBUNA

JAUME BARTUMEU CASSANY

President de Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra (SDP)

Una lectura del llibre 'Le capital au XXIe siècle': la desigualtat s'agreuja

Un bon amic em va regalar pel meu aniversari el llibre *Le capital au XXIe siècle*, de Thomas Piketty. He aprofitat aquestes vacances d'estiu per llegir-lo, en la tranquil·litat que dóna un cert allunyament. Hi ha feina, perquè és un llibre voluminós i força dens, amb moltes notes a peu de pàgina i referències documentals que Piketty fins i tot suggereix al lector de complementar consultant un portal d'internet que va crear amb aquesta finalitat.

Thomas Piketty és un jove científic social francès, investigador, director d'estudis a l'École de Hautes Études en Sciences Sociales i professor a l'École d'Économie de Paris.

Com diu Piketty, durant molt de temps els debats intel·lectuals i polítics sobre la distribució de la riquesa s'han alimentat de molts prejudicis, i de pocs fets.

La idea transversal del llibre és que, al capdavant, la qüestió de la distribució de les riqueses és massa important per deixar-la només als economistes, sociòlegs, historiadors i filòsofs. Interessa tothom.

Ja en la introducció Thomas Piketty explica que en aquest segle XXI hi ha el risc que el capitalisme produeixi mecànicament "desigualtats insuperables, arbitràries, posant radicalment en qüestió els valors de mèrit sobre els quals s'han fonamentat les societats democràtiques".

Però l'autor no s'atura en aquesta constatació negativa sinó que tot seguit ens diu que hi ha una manera que "la democràcia i l'interès general aconseguixin recuperar el control del capitalisme i dels interessos privats". I es tracta de fer-ho sense caure en el replegament proteccionista i nacionalista. Piketty mira així de fer propostes en aquesta línia progressista.

El llibre fa una clara demostració que el capitalisme torna a ser un món d'hereus, dels que tenen la sort de rebre un patrimoni familiar i una posició privilegiada en l'escala social. Dit altrament, l'ascensor social no funciona i tornen les rendes de situació.

El fil conductor i l'argument final de *Le capital au XXIe siècle* és que con-

centracions extremes de renda i de riquesa com les que es donen en les societats occidentals amenacen els valors de l'anomenada meritocràcia i de l'economia de mercat. Valors com la cohesió social i la justícia, que són aquells damunt dels quals es fonamenta la democràcia.

Per arribar a aquesta conclusió Piketty no es recolza pas en el *Manifest Comunista* ni en la magna obra *El Capital*, de Karl Marx. Busca el fonament de l'argumentació en l'article primer de la Declaració de drets de l'home de 1789: "Els homes neixen i romanen lliures i iguals en drets..."

En la introducció del llibre ja transcriu la darrera frase d'aquest article: "Les distincions socials ne peuvent être fondées que sur l'utilité commune."

Efectivament la distribució de la riquesa és una de les qüestions més debatudes avui arreu del món. Els progressistes pensem que les desigualtats no paren de créixer en un món cada dia més injust. El drama dels refugiats sirians d'aquesta setmana passada ens ha donat a tots una bona plantofada.

Els conservadors pensen que hi ha tanmateix una reducció natural de les diferències i l'Estat no ha d'intervenir.

L'estudi de Thomas Piketty, fruit de quinze anys de recerques, ens recorda que la difusió del coneixement pot aparèixer com la força principal d'igualació de les condicions de tothom a llarg termini, però alhora ens diu que la gran progressió de les remuneracions més altes i, encara més, l'enorme concentració dels patrimonis, amenacen els valors de democràcia i de justícia social de les societats democràtiques.

Aquesta lectura de vacances m'ha ajudat a reflexionar en un moment difícil, molt difícil, per al nostre país.

A Andorra també estem deixant enrere el temps en el qual les diferències socials disminuïen. Ara s'esdevé el contrari, s'està disparant la desigualtat, amb l'agreuja que l'amenaça d'exclusió ha ampliat el seu perímetre anant més enllà dels tradicionals sectors marginats. Si algú no ho sap veure, aquí tenim els informes de Càritas per fer-nos obrir els ulls.

En aquesta preocupant situació les propostes de Piketty són importants i positives.

Es tracta d'anar cap a una redistribució moderna a partir d'una lògica de drets. No es tracta de transferir la riquesa dels rics cap als pobres.

Consisteix a finançar serveis públics i rendes de substitució, més o menys iguals per a tothom, especialment en els àmbits de l'educació, la sanitat i les pensions de jubilació.

Pel que fa a l'educació i la sanitat, es tracta d'una veritable igualtat d'accés per a cadascú, sigui quina sigui la renda dels seus pares.

La redistribució moderna es construeix així a l'entorn d'una lògica de drets i d'un principi d'igualtat d'accés a un cert nombre de béns públics que es consideren fonamentals.

M'ha agradat també trobar en el llibre que estic comentant una referència al preàmbul de la Declaració d'independència americana de 1776 quan afirma el dret de cadascú a aconseguir la felicitat.

El dret a ser feliços, del qual vaig parlar en les reunions públiques de la campanya electoral del mes de febrer passat, és efectivament un dret que hem de defensar, un dret al qual no podem renunciar.

Per això a Andorra també hem de treballar per modernitzar l'Estat social i no pas desmantellar-lo com s'està fent subreptíciament.

El problema a Andorra és que el Govern demana consens però té molta intolerància a la discrepància democràtica. El consens és un contracte social voluntari que no es pot imposar sinó que, al contrari, necessita la unanimitat de tots els actors rellevants. La voluntarietat i la unanimitat és el que millora la qualitat de les institucions i permet aquestes millores en el benestar.

En conclusió, torno a citar Piketty: "Sortosament, la democràcia no serà mai substituïda per la república dels experts." Ni pels que es pretenien els millors i han acabat demostrant que són els pitjors.